

**ВІЙСЬКОВИЙ ІНСТИТУТ
КИЇВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА**

**ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ
ВІЙСЬКОВОГО ІНСТИТУТУ
КИЇВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА**

Виходить 4 рази на рік

Випуск № 32

КИЇВ – 2011

**МОДЕЛЬ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ
ПРОКУРОРСЬКИХ ПРАЦІВНИКІВ**

Статтю присвячено актуальній проблемі сучасної вищої професійної школи: створення системи ефективної підготовки прокурорів й військових прокурорів зокрема, на базі магістратури спеціалізованого навчального закладу. На основі аналізу результатів проведеного дослідження автор пропонує використовувати двоступеневу модель та наголошує на необхідності здійснювати спеціалізовану професійну підготовку на основі професіограми (кваліфікаційної характеристики) випускника магістратури.

Ключові слова: спеціалізована професійна підготовка прокурора, особливості діяльності військового прокурора, професіограма випускника магістратури, двоступенева модель професійної підготовки

Статья посвящена актуальной проблеме современной высшей профессиональной школы: созданию эффективной системы подготовки прокурорских работников и в частности военных прокуроров, на базе магистратуры специализированного учебного заведения. На основе анализа проведенного исследования автор предлагает использовать двухступенчатую систему, а также подчеркивает важность использования профессиограммы выпускника магистратуры в процессе проведения специализированной профессиональной подготовки.

Ключевые слова: специализированная профессиональная подготовка прокурора, особенности деятельности военного прокурора, профессиограмма выпускника магистратуры, двухступенчатая система подготовки.

The article deals with the important problem connected with creating an effective system of public prosecutors training in specialized educational institutions. Due to the result of the scientific research the author proposes to use as well as professional characteristics of future prosecutor as the basis for his professional development.

Keywords: specialized professional training of public prosecutors, peculiar features of military prosecutor's activity, professional characteristics of future prosecutor, the two – stage system of training..

Правоохоронна діяльність прокуратури спрямована на утвердження та забезпечення таких демократичних цінностей, як права і свободи людини, законність та правопорядок, реалізацію принципу верховенства права у будь-якій галузі суспільного життя.

Відповідно до покладених на них функцій органи прокуратури й військові зокрема, захищають у межах своєї компетенції права й свободи громадян на засадах їх рівності перед законом, незалежно від раси, національного чи соціального походження, мови, освіти, ставлення до релігії, політичних переконань, службового чи майнового стану та інших ознак.

Діяльність військових прокурорів є складною і специфічною оскільки військові прокуратури здійснюють нагляд за додержанням законів органами управління військових об'єднань, з'єднань, частин, підрозділів, установ і військових навчальних закладів; посадовими особами Збройних Сил України, Прикордонних військ України, Управління державної охорони, Служби безпеки України та інших військових формувань, дислокованих на території України, а також за виконанням законів при провадженні дізнання та попереднього слідства, яке здійснюється в цих установах і формуваннях.

Відповідно до статті 46і Закону України „Про прокуратуру” військовими прокурорами і слідчими призначаються громадяни України з числа офіцерів, які проходять військову службу або перебувають у запасі та мають вищу юридичну освіту.

На нашу думку, перед призначенням на посаду військові прокурори та слідчі мають пройти курс спеціалізованої професійної підготовки, оскільки специфіка професійної діяльності прокурорського працівника пов'язана з виконанням професійно складних та соціально відповідальних функцій, які вимагають не тільки досконалого володіння суто

спеціальними юридичними вміннями та навичками, а й достатньо високого рівня професійно особистісного розвитку та морально – етичної підготовки.

Отже, тема якісної спеціалізованої підготовки кадрів для прокуратури України є дуже актуальною.

Проблеми вдосконалення професійної підготовки майбутніх працівників правоохоронних органів та прокуратури зокрема розглядалися у статтях таких вчених, як А.І. Алексєєв, М.М. Бурбика, О.М. Бандурка, А.А. Деркач, В.В. Долежан, В.В. Леоненко, В.В. Остапчук, В.П. Сальников, Г.П. Серєда, В.В. Сухонос, О.М. Толочко, Г.Х. Яворська та ін.

До психологічних особливостей діяльності прокурора, в тому числі військового, перш за все відноситься жорстка правова регламентація праці, яка підпорядковує його діяльність нормам закону, що значно підвищує відповідальність працівника прокуратури за свої рішення та дії.

Наступною характеристикою є владний, обов'язковий характер повноважень, застосування яких вимагає уміння користуватися владою у межах норм закону, суспільної моралі та професійної етики.

Далі слід підкреслити екстремальний характер професійної діяльності прокурора, яка пов'язана з великим психічним навантаженням через дії в умовах конфліктних ситуацій, великої кількості контактів з представниками різних верств населення, ненормованого робочого дня, дефіциту часу для оперативного вирішення нестандартних професійних завдань.

Процесуальна самостійність та високий рівень персональної відповідальності за свої дії та рішення також вимагають від особистості прокурорського працівника інтенсивної мобілізації інтелектуальних, психічно – вольових та моральних властивостей.

Такі особливості професійної діяльності працівника прокуратури, як владний характер повноважень та процесуальна самостійність у прийнятті рішень є найбільш небезпечними для морально не підготовленої та особистісно незрілої людини.

Сучасні вищі юридичні навчальні заклади, які готують прокурорів на рівні бакалавра та спеціаліста, не звертають належної уваги на питання професійного становлення майбутнього фахівця, не мають чіткої моделі його розвитку, не працюють над вдосконаленням навчальних та виховних програм, що у деяких випадках може стати причиною не тільки професійної некомпетентності, а й особистісної або професійної деформації майбутнього прокурорського працівника.

На нашу думку, ключова роль в процесі становлення особистості професіонала належить періоду навчання у вищому навчальному закладі, під час якого розпочинається активне формування особистості та закладаються основи ефективності його майбутньої професійної діяльності.

Відповідно до специфіки діяльності Національної академії прокуратури України завданням нашого дослідження є визначення структури, змісту та методів їх поетапного розвитку особистості майбутнього прокурора в умовах магістратури, оскільки саме на цьому етапі в рамках базової професійної підготовки розпочинається формування професійної компетентності фахівця.

Зарубіжний досвід свідчить, що в більшості країн Європи і суддя, і прокурор обов'язково є магістрами права. Найбільш поширена модель їх підготовки через спеціалізовані навчальні заклади. Випускник навіть кращого університету не зможе одразу стати суддею або прокурором, в тому числі військовим. Для цього потрібно пройти додаткове спеціалізоване навчання тривалістю від 18 до 31 місяця.

Змішана модель вищої професійної освіти передбачає двоступеневу підготовку фахівця та значно полегшує процес його професійного виховання. Перший ступінь – це набуття загальних юридичних знань у вищому навчальному закладі. Другий ступінь охоплює навчання у спеціалізованій магістратурі. Саме таким шляхом відбувається професійна підготовка майбутнього прокурорського працівника у Національній академії прокуратури України.

Слід зазначити, що в Академії з великої кількості навчальних дисциплін 17 безпосередньо присвячені прокурорській спеціалізації. Їх викладання здійснюється особами, які мають досвід роботи в органах прокуратури.

Теоретична підготовка майбутніх прокурорів чергується з постійно діючим прокурорським практикумом у районних прокуратурах міста Києва. Це забезпечує набуття практичних навичок і вмінь. Магістранти також проходять переддипломне стажування протягом 6 місяців на відповідних посадах у прокуратурах.

Протягом кількох років в Академії проводиться дослідження, присвячене визначенню професійно-значущих якостей та ціннісних орієнтацій працівників прокуратури, під час якого було опитано керівників обласних та районних прокуратур, педагогічний склад Академії, а також прокурорів, слідчих, помічників прокурорів та магістрантів академії.

Під час проведення дослідження з метою визначення професійно значущих якостей майбутніх працівників прокуратури, які можливо розвинути у студентів магістратури Академії, ми опитали керівників обласних прокуратур, прокурорів – практиків та викладачів академії прокуратури.

З урахуванням аналізу отриманих даних було складено професіограму випускника магістратури Національної академії прокуратури України, яка містить різні рівні щодо формування особистості майбутнього прокурора та значно вдосконалено модель професійного виховання прокурорського працівника.

Таким чином, підготовку прокурорських працівників і військових прокурорів зокрема необхідно проводити в магістратурі спеціалізованого навчального закладу.

Спеціалізована професійна підготовка прокурора має відбуватись з урахуванням професіограми (кваліфікаційної характеристики) випускника магістратури.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Про прокуратуру: закон України від 5 листопада 1991 р. № 1789-ХІІ // Бюлетень законодавства і юридичної практики України. – № 12. – 2009. – С. 6 – 44.
2. Дисциплінарний статут прокуратури України // Збірник нормативно – правових актів та рекомендацій з питань кадрової роботи в органах прокуратури Вінницької області. – Вінниця. – 2009. – С. 181 – 189.
3. Magistrates Ethics and Deontology [Електронний ресурс] / Режим доступу: http://www.coe.int/t/dghl/cooperation/lisbonnetwork/themis/Ethics/Paper2_en.asp
4. Остапчук В.В. Щодо проблем добору кадрів для органів прокуратури / В.В. Остапчук / Вісник прокуратури. – 2009. – № 4. – С. 9-12.
5. Середа Г.П. Сучасна модель підготовки суддів та прокурорів / Г.П. Середа / Актуальні проблеми професійної підготовки суддів, прокурорів і представників правоохоронних органів: матеріали міжнародної науково – практичної конференції (23 квітня 2009 року). – К.: Національна академія прокуратури України, 2009. – С. 9 -12.
6. Яворська Г.Х. Соціально – професійна зрілість курсантів вищих навчальних закладів МВС України / Г.Х. Яворська/ Монографія. – Одеса: ПЛАСКЕ ЗАТ, 2005 – 408с.
7. Погорелова Т.Ф. Педагогічні засади розвитку особистості майбутнього прокурора / Т.Ф. Погорелова / Правовий науково-практичний науково-теоретичний журнал Вісник Національної Академії прокуратури України. – К., 2010. – № 2. – С. 91 -96.
8. Зархін О.О. Проблеми нагляду військового прокурора за розслідуванням злочинів: автореф. дис. на здобуття ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.10 / О.О. Зархін. – Х.: Національна юридична академія України ім. Ярослава Мудрого, 2002. – 20 с.

Рецензент: д.ю.н., проф. Стеценко С.Г.